

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

SCRÚDÚ AN TEASTAIS SHÓISEARAIGH, 2006

LÉANN CLASAICEACH – GNÁTHLEIBHÉAL

DÉARDAOIN, 22 MEITHEAMH – MAIDIN, 9.30 go dtí 12.00

Tá ceisteanna anseo ar **dheich dtopaic**.

Tá na topaicí roinnte mar seo a leanas:

Na Topaicí 1 – 5 = **CUID A** – An Saol Gréagach

Na Topaicí 6 – 10 = **CUID B** – An Saol Rómhánach

Ní mór d'iarrthóirí ceisteanna a fhreagairt ar **chúig thopaic**, mar leanas:

dhá thopaic as **CUID A**;

dhá thopaic as **CUID B**;

an **cúigiú** topaic as **CUID A** nó **B**.

Tá 80 marc ag gabháil le gach topaic.

Marcanna iomlána ar an bpáipéar = $(80 \times 5) = 400$.

Na fótagraif a bhfuil gá leo le roinnt de na ceisteanna a fhreagairt, tá siad ar fáil ar pháipéar ar leith, marcáilte **X**, a ghabhann leis an bpáipéar seo.

CUID A – An Saol Gréagach

Topaic 1: Fraoch Aichill.
 Topaic 2: An Ghréig agus an Pheirs.
 Topaic 3: Saol agus Bás Shócraitéis.
 Topaic 4: Mícéine agus an Traí.
 Topaic 5: Acrapail na hAithne.

CUID B – An Saol Rómhánach

Topaic 6: Aeinéas ar a Shiúlta.
 Topaic 7: Téatar na Rómhánach – Coiméide.
 Topaic 8: Saol agus Comhaimsir Iúil Caesar.
 Topaic 9: Cathair Rómhánach – An Phoimpé.
 Topaic 10: An tArm Rómhánach.

CUID A

An Saol Gréagach

Topaic 1: Fraoch Aichill.

Ba cheart tabhairt faoi na páirteanna **uile** - (a), (b) agus (c).

- (a) Freagair **trí** cinn de na ceisteanna seo a leanas. Is leor abairt nó dhó i gcás gach freagra. Is fiú ocht marc gach ceist.
- (i) Ainmnigh bean chéile agus mac Eachtair.
  - (ii) Cad is buafhocal ann?
  - (iii) Cérbh é Helenus? Cén chomhairle a chuireann sé ar Eachtar i Leabhar 6?
  - (iv) Cén dia a théann in éineacht le Priam chun corp Eachtair a fháil ar ais ó Aichill?
  - (v) Cad a deir Apolló le Patroclus i Leabhar 16 den **Íliad**?
  - (vi) Cé hí Cassandra? (24)
- (b)
- (i) Cén fáth a gcuireann Apolló plá ar na saighdiúirí Gréagacha? (8)
  - (ii) Cén bandia a choisceann Aichill ar Agaimeamnón a mharú? (8)
  - (iii) Cé hí Téitis? (8)
  - (iv) Cén dia arbh é athair Sarpedon é? (8)
- (c) Léigh an sliocht seo a leanas as **Leabhar 3** den **Íliad**, agus ansin freagair na ceisteanna ina dhiaidh.
- Nuair a chonaic Meinealás trodach Paris ag siúl ina threo de choiscéimeanna móra os comhair ranganna an namhad, bhí a oiread áthais air agus a bhíonn ar leon a aimsíonn conablach mór agus a fhaigheann amach gur fia beannach nó gabhar fiáin é; tá sé cailte leis an ocras agus itheann sé go craosach é d’ainneoin iarrachtaí na madraí meara agus na sealgairí láidre óga é a ruaigeadh. Bhí an oiread sin áthais ar Mheinealás nuair a leag sé súil ar Pharis, a raibh cuma madra air, toisc gur shíl sé go raibh a dheis tagtha chun díoltas a bhaint amach as an bhfear a rinne éagóir air. Agus é faoi iomlán airm, léim sé go talamh as a charbad.
- (i) Cén t-éagóir a rinne Paris ar Mheinealás? (6)
  - (ii) Aimsigh an tsamhail a chuireann síos ar Mheinealás. Cé leis a gcuirtear i gcomparáid é? (6)
  - (iii) An gceapann tú gur bealach maith é le cur síos a dhéanamh ar conas a mhothaigh Meinealás? Luaigh cúis le do fhreagra. (6)
  - (iv) Féach ar Fhótagraf 1 ar Pháipéar X ón scannán ‘Troy’ a rinneadh le blianta beaga anuas. Paris agus Heilean atá san fhótagraf. An mbreathnaíonn said mar a shamhlaigh tú iad agus an **Íliad** á léamh agat? Luaigh cúis le do fhreagra. (6)

(80 marc)

Topaic 2: An Ghréig agus an Pheirs.

Ba cheart tabhairt faoi na páirteanna **uile**, - (a), (b) agus (c).

- (a) Freagair **trí** cinn de na ceisteanna seo a leanas. Is leor abairt nó dhó i gcás gach freagra. Is fiú ocht marc gach ceist.
- (i) Cár rugadh an staraí Heireadótas?
  - (ii) Cén fáth ar sheol na Peirsigh timpeall ar Sunium tar éis Chath Maratóin?
  - (iii) Nuair a tháinig Pausanias ar phuball Mardonius tar éis bhua na nGréagach ag Plataea, cad a rinne sé?
  - (iv) Cén dia a raibh oileán Delos tiomnaithe dó?
  - (v) Cén fáth ar ordaigh Xerxes dá chuid fear trí chéad buille a thabhairt don Heilléaspont?
  - (vi) Cén fáth ar cuireadh Pheidippides go dtí Sparta? (24)
- (b)
- (i) Cén chomhairle a chuir an Bhanríon Artemisia ar Xerxes roimh Chath Salamis? (8)
  - (ii) Cén cleas a d'imir Themistocles ar na Peirsigh a mheall iad chun troda ag Salamis? (8)
  - (iii) Cad a rinne an Bhanríon Artemisia le linn an chatha? (8)
  - (iv) Ainmnigh an ceannaire ar arm na Peirse a fuair bás i gCath Plataea. (8)
- (c) Léigh an sliocht seo a leanas as **Na Leabhair Staire** le Heireadótas. Cuireann sé síos ar an troid idir na Spartaigh agus na Peirsigh ag Bearnas Thermopylae. Freagair na ceisteanna ina dhiaidh.
- Ba throid í ar thaobh na Spartach arbh fhiú a choinneáil i gcuimhne: fir a bhí iontu a thuig cogadh in aghaidh airm gan taithí; agus ceann de na cleasa a d'imir siad ná a ndroim a chasadh agus ligean orthu féin go raibh siad ag teitheadh agus iad trína chéile; ansin leanadh an namhaid iad le torann agus le gleo; ach díreach agus na Peirsigh sa mhullach orthu, chasaidís timpeall agus thugaidís aghaidh orthu agus mharaídís an-chuid acu. Chaill na Spartaigh roinnt saighdiúirí freisin, ach ní mórán. Faoi dheireadh nuair a d'airigh na Peirsigh nach raibh ag éirí lena gcuid ionsaithe ar an mbearnas, d'éirigh siad as an troid agus chuaigh siad ar gcúl.
- (i) De réir an tsleachta thuas, cérbh é an buntáiste ba mhó a bhí ag na Spartaigh ar a naimhde? (8)
  - (ii) Cén cleas a d'imir na Spartaigh chun troid a chur ar na Peirsigh? (8)
  - (iii) Ainmnigh an rí Spartach a bhí i gceannas ar a chuid fear nuair a chosain said Bearnas Thermopylae. (8)

(80 marc)

[Thall

Topaic 3: Saol agus Bás Sócratéis.

Ba cheart tabhairt faoi na páirteanna **uile** - (a), (b) agus (c).

- (a) Freagair **trí** cinn de na ceisteanna seo a leanas. Is leor abairt nó dhó i gcás gach freagra. Is fiú ocht marc gach ceist.
- (i) Ainmnigh **ceann** de na háiteanna ina ndearna Sócratéis seirbhís mar shaighdiúir.
  - (ii) Cén aois a bhí ag Sócratéis nuair a cuireadh triail air?
  - (iii) Cén cheist a chuir Chaerephon ar an aitheascal Deilfeach?
  - (iv) Cén fáth ar chuir na hAithnigh bád go Delos gach bliain?
  - (v) Cad a d'iarr Sócratéis ar an ngiúiré a thabhairt dó maidir lena chuid mac?
  - (vi) Cad a d'iarr Sócratéis ar Crito a dhéanamh sna focail deiridh uaidh? (24)
- (b)
- (i) Luaigh **dhá** argóint a d'úsáidfeá chun Sócratéis a chosaint ag a thriail. (16)
  - (ii) Cad a dúirt Sócratéis ba cheart a thabhairt dó in ionad phionós an bháis? (8)
  - (iii) Chreid Sócratéis gur ceann de dhá rud é an bás. Ainmnigh **ceann** díobh. (8)
- (c) Léigh an sliocht seo a leanas as **Crito** le Platón agus freagair na ceisteanna ina dhiaidh.
- CRITO: Ach breathnaigh, a Shócratéis, níl sé ródhéanach glacadh le mo chomhairle agus éalú. Ba thubaiste faoi dhó dom do bhás: seachas cara a chailleadh nach féidir liom duine a chur ina ionad riamh, beidh an fhadhb seo sa bhreis agam, go leor daoine nach bhfuil aithne an-mhaith acu ortsa agus ormsa, ceapfaidh siad gur loic mé ort, iad á rá go bhféadfainn tú a shábháil dá mbeinn sásta an t-airgead a chaitheamh; agus cén rud a d'fhéadfadh a bheith níos náirí ná an cháil gur mhó do mheas ar airgead ná ar do chairde? Ní chreidfídh formhór na ndaoine gurbh é tusa a dhiúltaigh an áit seo a fhágáil nuair a rinneamar ár ndícheall é sin a áiteamh ort.
- (i) Tar éis an sliocht sin a léamh, an dóigh leat gur cara maith le Sócratéis é Crito? Tabhair cúis le do fhreagra. (6)
  - (ii) Tar éis an sliocht sin a léamh, cén rud is mó a chuir eagla ar Crito faoi chinneadh Shócratéis gan éalú? (6)
  - (iii) Tar éis **Crito** le Platón a léamh, cén chúis a thugann Sócratéis faoi dheireadh nár éalaigh sé ón Aithin? (6)
  - (iv) An bhfuil meas agat ar chinneadh Shócratéis fanacht agus aghaidh a thabhairt ar an mbás? Luaigh cúis le do fhreagra. (6)

(80 marc)

Topaic 4: Míceine agus an Traí.

Ba cheart tabhairt faoi na páirteanna **uile** - (a), (b) agus (c).

- (a) Freagair **trí** cinn de na ceisteanna seo a leanas. Is leor abairt nó dhó i gcás gach freagra. Is fiú ocht marc gach ceist.
- (i) Cén tábhacht a bhaineann le Wilhelm Dörpfeld i gcás scéal na Traí?
  - (ii) Ainmnigh an **dá** mhór-gheata i gcathair na Traí.
  - (iii) Cad atá á thaispeáint i bhFótagraf **2** ar Pháipéar **X**?
  - (iv) Cad is *megaron* ann?
  - (v) Cad í an ghné chruinn a léirítear i bhFótagraf **3** ar Pháipéar **X**?
  - (vi) Cé acu ceann de na naoi gcathair a fionnadh i dTraí a chreid Schliemann gurbh í cathair Chogadh na Traí í? (24)
- (b)
- (i) Cad is *tholos* ann? (8)
  - (ii) Seachas Míceine í féin, ainmnigh pálás Míceineach **amháin** eile. (8)
  - (iii) Cad is táibléad líneach B ann? (8)
  - (iv) Cén fáth a ndeirtear gur ‘Cioclópach’ iad ballaí Mhíceine? (8)
- (c)
- (i) Cén t-údar Gréagach arb é an phríomhfhoinsé eolais atá againn faoi Chogadh na Traí é? (6)
  - (ii) Mínigh cén fáth a ndearna na Gréagaigh ionradh ar chathair na Traí. (6)
  - (iii) Déan cur síos gearr ar an bhfilleadh abhaile a rinne Agaimeamnón ón Traí. (6)
  - (iv) De réir an fhinscéil, cad a tharla do Heilean tar éis Chogadh na Traí? (6)
- (80 marc)

Topaic 5: Acrapail na hAithne.

Ba cheart tabhairt faoi na páirteanna **uile** - (a), (b) agus (c).

- (a) Freagair **trí** cinn de na ceisteanna seo a leanas. Is leor abairt nó dhó i gcás gach freagra. Is fiú ocht marc gach ceist.
- (i) Cén ról a d'imir Aristeides sa Chonradh Déiliach?
  - (ii) Cén dia a luaitear leis an amharclann atá taobh thíos den Acrapail?
  - (iii) Cad is *peplos* ann?
  - (iv) Cén bhaint a bhí ag an Tiarna Elgin leis na foirgnimh ar an Acrapail?
  - (v) Cé a léirítear i bhFótagraf **4** ar Pháipéar **X**?
  - (vi) Cad a tharla don Phartanón i 1687? (24)
- (b)
- (i) An teampall Dórach nó teampall Iónach é an Partanón? (8)
  - (ii) Ainmnigh ailtire **amháin** d'ailtirí an Phartanóin. (8)
  - (iii) Cad is meatóp ann? Cá bhfeicfeá ceann ar an bPartanón? Tá cead agat sceitse a úsáid mar fhreagra. (8)
  - (iv) Déan cur síos gearr ar an dealbh a bhí á coimeád sa Phartanón. (8)
- (c) Taispeánann Fótagraf **5** ar Pháipéar **X** teampall Nike Ataene ar an Acrapail.
- (i) Abair cé acu leis an ord ailtireachta Dórach nó leis an ord Iónach a bhaineann sé. (6)
  - (ii) Ainmnigh **dhá** ghné ailtireachta atá ar an bhfoirgneamh seo. (6)
  - (iii) Cad is Karyátides ann agus cá bhfuil siad le fáil ar an Acrapail? (6)
  - (iv) Cad é an Propylaea? (6)

(80 marc)

CUID B

An Saol Rómhánach

Topaic 6: Aeinéas ar a Shiúlta.

Ba cheart tabhairt faoi na páirteanna **uile**, - (a), (b) agus (c).

- (a) Freagair **trí** cinn de na ceisteanna seo a leanas. Is leor abairt nó dhó i gcás gach freagra. Is fiú ocht marc gach ceist.
- (i) Luaigh cúis **amháin** nach dtaitníonn muintir na Traí le Iúnó.
  - (ii) Cén t-oileán a raibh Aeinéas ag seoladh uaidh nuair a séideadh dá chúrsa go dtí an Chartaig é?
  - (iii) Cé hé Ascanius? Cén t-ainm eile atá air?
  - (iv) Cén fáth nach maraíonn Aeinéas Heilean?
  - (v) Cé hé Iarbas?
  - (vi) Cén duine a gcuireann Iúpatar é chun insint d'Aeinéas go gcaithfidh sé an Chartaig a fhágáil? (24)
- (b)
- (i) Cad a tharla d'fhear céile Dhíodó, Sychaeus? (8)
  - (ii) Cén fáth a gcuireann Véineas a mac Cupid go dtí an Chartaig? (8)
  - (iii) Cé hí Anna? (8)
  - (iv) Nuair a bhuaileann Díodó le hAeinéas sa Domhan Thíos, cén fáth nach bhfuil sí sásta labhairt leis? (8)
- (c) Is dealbhóireacht atá le feiceáil i bhFótagraf 6 ar Pháipéar X a léiríonn Laocóon i radharc cáiliúil as an scéal faoi thitim na Traí.
- (i) Sa dealbhóireacht sin, cad atá ag tarlú do Laocóon agus dá bheirt mhac? (6)
  - (ii) Cén fáth a dtarlaíonn sé sin dó? (6)
  - (iii) Nuair a bhíonn an Traí ag titim, cé a nochtann é féin d'Aeinéas i mbrionglóid? Cad iad na treoracha a thugann sé dó? (6)
  - (iv) Nuair a éalaíonn Aeinéas ón Traí faoi dheireadh, cé a iompraíonn sé ar a dhroim? (6)

(80 marc)

Topaic 7: Téatar na Rómhánach – Coiméide: An Saighdiúir Maíteach.

Ba cheart tabhairt faoi na páirteanna **uile** - (a), (b) agus (c).

- (a) Freagair **trí** cinn de na ceisteanna seo a leanas. Is leor abairt nó dhó i gcás gach freagra. Is fiú ocht marc gach ceist.
- (i) Cén aois (céad) inar scríobhadh **An Saighdiúir Maíteach**?
  - (ii) Cad a bhí ar siúl ag Sceledrus thuas ar an díon?
  - (iii) Cé a deir é seo a leanas **agus** cén duine a ndeirtear leis é?
“Costas? Ná bí amaideach, a bhuachaill; an méid a chaitheann tú ar namhaid nó ar drochbhean chéile, is costas é sin.”
  - (iv) Cén chathair ársa ina bhfuil an dráma suite?
  - (v) Sa dráma seo, cén fáth a n-úsáideann na haisteoirí caint i leataobh uaireanta?
  - (vi) Cén duine a ndéanann an t-athfhriotal seo tagairt dó?
“Tá an oiread sin cosúlachta eatarthu, ise agus do bhean óg, agus nach bhféadfadh dhá bhuicéad uisce as an tobar céanna a bheith níos cosúla le chéile” (24)
- (b)
- (i) Cé hé Pyrgopolynices? (8)
  - (ii) Cén jab atá ag Pyrgopolynices? (8)
  - (iii) Conas a tharla go bhfuil a leannán mná, Philocomasium, ina cónaí ina theach? (8)
  - (iv) An bhfuil Philocomasium sásta bheith ina cónaí ina theach? Luaigh cúis le do fhreagra. (8)
- (c) Léigh an sliocht seo a leanas as **An Saighdiúir Maíteach** agus freagair na ceisteanna ina dhiaidh.
- PYRGOPOLYNICES: Amadán, nach mé an t-amadán. Anois feicim cén sórt pleidhce atá déanta acu díom; agus ba é Palaestrio, an deargrotaire, a mheall isteach sa ghaiste mé... Bhuel, ba chóir mar chleas é, agus níl ann ach cothrom na Féinne. Dá ndéanfaí a leithéid le lucht uile na drúise, rachadh an drúis i laghad; bheadh níos mó eagla ar pheacaigh agus chuirfidís feabhas ar a gcuid iompair.
- (i) An aontaíonn tú gur “deargrotaire” é Palaestrio? Luaigh cúis le do fhreagra. (8)
  - (ii) Cén gaiste ar mealladh Pyrgopolynices isteach ann? (8)
  - (iii) An aontófá gurbh é an rud cóir atá déanta agus go bhfuil fios a chéille curtha ar Pyrgopolynices? Luaigh cúiseanna le do fhreagra. (8)

(80 marc)

Topaic 8: Saol agus Comhairsir Iúil Caesar.

Ba cheart tabhairt faoi na páirteanna **uile** - (a), (b) agus (c).

- (a) Freagair **trí** cinn de na ceisteanna seo a leanas. Is leor abairt nó dhó i gcás gach freagra. Is fiú ocht marc gach ceist.
- (i) Cén freagra a thug Caesar nuair a d'éiligh na foghlaithe mara a ghabh é fiche tallann mar airgead fuascailte?
  - (ii) Cén fáth ar thosaigh Caesar ag caoineadh nuair a léigh sé stair Alastair Mhóir?
  - (iii) Cé a d'aimsigh Clodius i dteach Caesar ag féile an Bhandé Mhaith?
  - (iv) Ainmnigh an duine a d'íoc fiacha Caesar sular chuir sé chun bóthair go dtí an Spáinn?
  - (v) Conas a chuaigh sé i gcion ar Caesar nuair a thug Theodotus ceann Phoimpéis chuige san Éigipt?
  - (vi) Cén aois a bhí Caesar nuair a fuair sé bás? (24)
- (b)
- (i) Sna laethanta sula bhfuair Caesar bás, tugadh rabhadh roinnt uaireanta faoina bhás a bheith i ngar dó. Luaigh **trí** shampla de na rabhaidh nó de na fáistíní sin. (18)
  - (ii) Déan cur síos gear ar conas a maraíodh Caesar. (14)
- (c) Baineann an sliocht seo a leanas as **Turnamh Phoblacht na Róimhe** le Plútarc le gabháil Alesia ag Caesar. Léigh an sliocht agus freagair na ceisteanna ina dhiaidh.
- Formhór na ndaoine a d'éalaigh ón gcath, chuaigh siad ar chaomhnú in éineacht lena Rí i gcathair Alesia. Measadh an áit a bheith doghafa i ngeall ar mhéid agus ar neart na mballaí agus ar líon mór a cosantóirí. Chuir Caesar léigear uirthi, áfach, agus le linn dó a bheith á dhéanamh chuir contúirt dho-inste bagairt air ón taobh amuigh. Trí chéad míle fear de na trúpaí troda ab fhearr ó gach náisiún sa Ghail, chruinnigh siad le chéile agus mháirseáil siad chun Alesia a fhuascailt. Ansin bhraith Caesar é féin teanntaithe idir dhá fhórsa ollmhóra; bhí sé faoi léigear é féin.
- (i) Ainmnigh an Rí a bhfuil tagairt dó sa sliocht seo. (4)
  - (ii) De réir an tsleachta, cén fáth a raibh sé chomh deacair ar Caesar Alesia a ghabháil? (8)
  - (iii) Tar éis duit Plútarc a léamh, cérbh é an rud ba shuntasáí a bhain le bua Caesar ag Alesia? (6)
  - (iv) Ainmnigh bua **amháin** eile a bhain Caesar ina chuid feachtas sa Ghail. (6)
- (80 marc)

Topaic 9: Cathair Rómhánach – An Phoimpé.

Ba cheart tabhairt faoi na páirteanna **uile** - (a), (b) agus (c).

- (a) Freagair **trí** cinn de na ceisteanna seo a leanas. Is leor abairt nó dhó i gcás gach freagra. Is fiú ocht marc gach ceist.
- (i) Cén bhaint a bhí ag an nginearál Rómhánach Sulla leis an bPoimpé?
  - (ii) Cad atá á thaispeáint i bhFótagraf 7 ar Pháipéar X? Cé a chaitheadh é?
  - (iii) Cad is strigil ann?
  - (iv) Cad ab ea *palaestra*?
  - (v) Cén finné súl a scríobh an cuntas cáiliúil ar bhrúchtadh Chnoc Vesuvius i 79 A.D.?
  - (vi) Cérbh iad na chéad daoine a mhair sa Phoimpé? (24)
- (b) Scríobh nóta gearr ar na limistéir seo a leanas sa Phoimpé. Tá cead agat cur síos i do fhreagra ar na foirgnimh agus ar an úsáid a bhaintí astu.
- (i) An Fóram (10)
  - (ii) Na Folcadáin (10)
  - (iii) An tAimfitéatar. (12)
- (c)
- (i) Breathnaigh ar Fhótagraf 8 ar Pháipéar X. Cad a thaispeánann sé? (8)
  - (ii) Dar leatsa, cén fáth a roghnódh Rómhánach íomhá a chur ina theach den saghas atá á thaispeáint i bhFótagraf 8? (8)
  - (iii) Cad a thugtar ar na déithe teaghlaigh? Cé a bhíodh i bhfeighil na seirbhíse laethúla do na déithe teaghlaigh Rómhánacha? (8)
- (80 marc)

Topaic 10: An tArm Rómhánach.

Ba cheart tabhairt faoi na páirteanna **uile** - (a), (b) agus (c).

- (a) Freagair **trí** cinn de na ceisteanna seo a leanas. Is leor abairt nó dhó i gcás gach freagra. Is fiú ocht marc gach ceist.
- (i) Abair go díreach cén cineál saighdiúra atá á thaispeáint i bhFótagraf **9** ar Pháipéar **X**.
  - (ii) Cén obair a dhéanadh an Maor Campa (*praefectus castrorum*)?
  - (iii) Cén chúis a bhí le léigiún a bheith ar stáisiún san Éigipt?
  - (iv) Cérbh é Haidrian? Cár tógadh balla mór dó?
  - (v) Ainmnigh **dhá** rud a mbaintí airgead ina leith as pá saighdiúra?
  - (vi) Cérbh é Mithras? (24)
- (b) Tá baile an namhad timpeallaithe ag léigiún Rómhánach atá ag réiteach chun ionsaí a dhéanamh.
- (i) Conas a thabharfaí an comhartha chun tús a chur leis an léigear? (8)
  - (ii) Luaigh **dhá** shampla de conas a d'fhéadfadh muintir an bhaile iad féin a chosaint. (8)
  - (iii) Scríobh cur síos gear ar conas a ghabhfaidh na Rómhánaigh an baile. (16)
- (c) Déan staidéar ar Fhótagraf **10** ar Pháipéar **X**. Taispeánann sé leac uaighe a bhaineann le marcach airm darbh ainm Flavius Bassius. Freagair na ceisteanna seo a leanas.
- (i) Cén fáth a mbeadh sé níos deacra ar mharcach airm Rómhánach ná ar mharcach nua-aimseartha marcaíocht ar chapall? (6)
  - (ii) Cén difríocht atá idir an claíomh a bhíodh ag marcach airm agus an ceann a bhíodh ag léigiúnach? (6)
  - (iii) Seachas claíomh, ainmnigh **trí** rud a bhain le trealamh agus airm mharcaigh airm. (6)
  - (iv) Cén phríomhobair a bhí le déanamh ag marcach airm le linn am síochána? (6)
- (80 marc)

Leathanach Bán